

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 6/2000 vp

Hallituksen esitys arpajaislaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallintovaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 15 päivänä helmikuuta 2000 lähettäessään hallituksen esityksen arpajaislaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 197/1999 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi hallintovaliokuntaan samalla määrännyt, että maa- ja metsätalousvaliokunnan on annettava asiasta lausunto hallintovaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Jouni Laiho ja neuvotteleva virkamies Tuula Sundström, sisäasiainministeriö
- yksikön johtaja Timo Tolvi, maa- ja metsätalousministeriö
- toimitusjohtaja Matti Ahde, Oy Veikkaus Ab
- toimitusjohtaja Veikko Vuorinen, Veikkaus Rasti Oy
- toimitusjohtaja Ilmari Halinen, Suomen Hippos ry
- toimitusjohtaja Matti Mahlamäki, Tampereen ravirata Oy.

HALLITUKSEN ESITYS

Esitys sisältää ehdotuksen uudeksi arpajaislaiksi. Esitykseen sisältyvät keskeiset säännökset arpajaisten toimeenpanosta ja toimeenpanon valvonnasta, arpajaisten tuottojen tilittämisestä ja käyttötarkoituksista sekä tuottojen käytön valvonnasta.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi arpajaisten toimeenpano-oikeutta koskeva yleissäännös, jonka mukaan arpajaiset saisi toimeenpanna vain yleishyödyllinen yhteisö varojen hankkimiseksi yleishyödyllisen toiminnan edistämiseen.

Arpajaiset määriteltäisiin tyhjentävästi laissa. Lain soveltamisalaan kuuluisivat kaikki sellaiset arpajaiset, joihin osallistutaan vastiketta vastaan ja joissa osallistuja voi saada kokonaan

tai osittain sattumaan perustuvan rahanarvoisen voiton.

Laissa määriteltäisiin tyhjentävästi sallitut arpajaisten toimeenpanomuodot. Arpajaisten toimeenpano olisi edelleen pääsäännön mukaan luvanvaraista.

Rahapelitoimintaa varten luvan antaisi valtioneuvosto. Lupa annettaisiin aina määräajaksi. Rahapelilupa voitaisiin antaa vain rahapeliin toimeenpanoa varten perustetuille yhteisöille laissa määriteltyjen pelien toimeenpanoa varten. Rahapelitoimintaan osallistuvien oikeusturvan takaamiseksi, väärinkäytösten ja rikosten estämiseksi ja pelaamisesta aiheutuvien sosiaalisten haittojen vähentämiseksi saisi samaa raha-

peliiä varten antaa samaksi ajaksi vain yhden luvan.

Rahapelitoiminnan tuottojen käyttötarkoitukset lueteltaisiin tyhjentävästi laissa. Tavara-arpajaisilla, bingopelillä, arvauskilpailuilla ja taravavoittoautomaattien käytettävänä pitämällä

hankitut varat saataisiin käyttää vain luvassa määrättyyn tarkoitukseen.

Rahapelien tuotot ehdotetaan otettavaksi vuosittain valtion talousarvioon. Tämän vuoksi ehdotettujen lakien olisi tultava voimaan talousarviovuoden alusta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen mukaan arpajaiset saisi toimeenpanna laissa säädetyin edellytyksin vain yleishyödyllinen yhteisö varojen hankkimiseksi yleishyödyllisiin tarkoituksiin. Rahapelitoimintaa koskeva lupa voitaisiin myöntää yksinoikeutena erikseen 1) raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien toimeenpanemiseen, 2) raha-automaattien käytettävänä pitämiseen, kasinopelien toimeenpanemiseen ja pelikasino-toimintaan ja 3) totopelien toimeenpanemiseen. Rahapeliluvan antaisi ja peruuttaisi valtioneuvosto ja lupa voitaisiin myöntää enintään viideksi vuodeksi.

Voimassa olevan arpajaislain mukaan lupa totopelien toimeenpanemiseen voidaan antaa Suomessa toimivalle raviurheilun ja hevosjalostuksen keskusjärjestölle. Lupa on tällä hetkellä Suomen Hippos ry:llä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Suomen Hippos ry on pyrkinyt organisoimaan hallintonsa uudelleen toimintojen tehostamiseksi ja tuloksellisuuden takaamiseksi ydintehtäviensä alueella. Toimintojen tehostaminen on koettu Suomen Hippos ry:ssä erityisen välttämättömäksi totopelien toimeenpanon suhteen. Suomen Hippos ry:n suunnitelmana on perustaa totopelien toimeenpanoa varten sen omistama, mutta sen hallinnosta erillään oleva, totopelien toimeenpanosta vastaava organisaatio. Yhdistys onkin alustavan periaatepäätöksensä mukaisesti ryhtynyt selvittämään erillisen osakeyhtiömuotoisen peliyhtiön perustamista. Erillinen peliyhtiö mahdollistaisi päätöksenteon joustavuuden, kustannussäästöjen aikaansaamisen ja Suomen Hippos ry:n toimintojen keskittämisen ravikilpailutoimintaan ja hevosalouden edistämiseen. Nämä seikat huomioon ottaen va-

liokunta pitää tärkeänä sitä, että arpajaislakiehdotuksen 12 §:n 1 momentti on kirjoitettu siten, että sen nojalla voidaan antaa rahapelilupa kaikille nyt rahapelitoimintaa harjoittaville yhteisöille sekä myös muulle rahapelitoiminnan harjoittamista varten perustetulle yhteisölle. Pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaankin nimenomaan, että ehdotettu säännös mahdollistaisi rahapeliluvan antamisen myös Suomen Hippos ry:n totopelien toimeenpanoa varten perustamalle osakeyhtiölle.

Arpajaislakiehdotus lähtee siitä, että hevospelien toimilupa voidaan nykyiseen tapaan antaa erikseen totopeleihin ja hevosveikkauspeleihin. Lähtökohtana on se, että hevoskilpailukohteiset rahapelit jaetaan Oy Veikkaus Ab:n ja Suomen Hippos ry:n kesken siten, että veikkausyhtiö toimeenpanee vain hevoskilpailukohteisia veikkauspelejä ja Suomen Hippos ry vain hevoskilpailukohteisia vedonlyöntipelejä (totopelejä). Tällä järjestelyllä pyritään aikaansaamaan tilanne, jossa sanotut yksinoikeusyhteisöt eivät toimeenpanisi keskenään samankaltaisia pelejä. Tällöin myös toteutuisi nykyistä paremmin EU-oikeuden edellyttämästä syrjimättömyysperiaatteesta johtuvat lainsäädännölliset vaatimukset. Sen varmistamiseksi, että yhtäältä hevoskilpailukohteiset veikkauspelit ja toisaalta hevoskilpailukohteiset vedonlyöntipelit eivät muodostuisi toistensa kaltaisiksi, arpajaislakiehdotuksen 14 §:ään esitetään otettavaksi säännös, jonka mukaan sisäasiainministeriö vahvistaisi hakemuksesta rahapelien pelisäännöt.

Ehdotetun lain mukaan totopelien tuotto käytettäisiin hevoskasvatukseen ja hevosurheilun edistämiseen. Tältä osin arpajaislain tarkoituksena on nykyiseen tapaan turvata suomalaista

hevostaloutta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Suomen Hippos ry:lle vuodelle 2000 asetetut tulostavoitteet tähtäävät korkeatasoiseen ja riittävän suureen hevuskantaan, joka luo edellytyksiä muun muassa ihmisten vapaa-ajan toiminnoille sekä erilaisille elinkeinoille, kuten kasvatus- ja valmennustalleille, ratsastuskouluille, maatilamatkailuyrityksille, hevostaloukselle sekä kaupalle. Keskeisinä osa-alueina hevostalouden edistämiseksi lähivuosina ovat hevospelien tuotto, hevosjalostuksen laatu ja kilpailukyky sekä hevostalouteen kytkeytyvien työpaikkojen ja elinkeinon monimuotoisuus. Valiokunta toteaa, että ravi- ja ratsastusurheilu ovat voimakkaasti kehittyviä ja työvoimavaltaisia aloja, jotka luovat mahdollisuuden entistä laajempaan yrittäjätoimintaan sekä esimerkiksi erikoisrehutuotantoon maataloudessa. Valiokunta korostaakin sitä, että arpajaislain tulee omalta osaltaan luoda riittävät puitteet hevospelien tuoton ja sitä kautta hevostalouselinkeinon kehittämiseen.

Tällä hetkellä tämä Suomen Hippos ry:lle maksettava ns. kohdekorvaus perustuu Oy Veikkaus Ab:n ja Suomen Hippos ry:n väliseen sopimukseen hevosveikkausta ja hevosvedonlyöntiä koskevista järjestelyistä. Voimassa olevan sopimuksen mukaan korvaus on 10 prosenttia kunkin kierroksen kokonaisvaihdosta. Ajan myötä kohdekorvaus, jota on pääasiassa käytetty palkintorahoihin, on muodostunut hevostalouden kannalta hyvin merkitykselliseksi. Nyt voimassa olevan sopimuksen mukaan kohdekorvauksen määrä on viime vuosina ollut noin 40 miljoonaa markkaa. Valmisteltaessa hallituksen esitystä ei ole pidetty perusteltuna sitä, että rahapeliyhteisöt voisivat edelleen keskenään sopia kohdekorvauksesta. Tämän vuoksi arpajaislakiehdotuksen 13 §:n 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että veikkausyhtiölle annettavassa rahapeliluvassa määrättäisiin totopelien toimeenpannevalle rahapeliyhteisölle ravikilpailu-

jen tuloksia koskevien veikkauspelien myyntituotoista maksettavasta korvauksesta. Ehdotetun säännöksen mukaan kohdekorvauksen perusteista ja määrästä päättäisi siten valtioneuvosto. Edellä esitetyin perustein valiokunta pitää säännöstä tärkeänä samoin kuin sitä, että korvausosuutta jatkossa tarkistetaan siten, että se nykyistä paremmin vastaa totopelissä luvansajalle tulevaa jako-osuutta.

Totopeliasetuksen (236/1995) 3 §:n 2 kohdan mukaan valtioneuvoston totopelien toimeenpanoon antamassa luvassa tulee olla maininta totopelien toimeenpanoaikaan liittyvistä rajoituksista. Aikarajoituksen perusteena on ollut Rahapeli-toimikunnan kannanotto, jonka mukaan veikkausyhtiön toimeenpanemien hevoskilpailukohteisten pelien ja totopelien toimeenpano ei saa olla samanaikaista. Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on todettu, että valmisteltaessa hallituksen esitystä ei aikarajasta ole enää pidetty tarpeellisena muun muassa siitä syystä, että arpajaislakiehdotuksen 3 §:n 2 kohdan mukaan vedonlyöntipelien kohteena eivät enää voisi olla ravikilpailujen tulokset. Kun arpajaislakiehdotukseen ei sisälly mitään mainintaa totopelien myynnin ajallisesta rajoittamisesta, saataisiin niitä toimeenpanna tältä osin vastaavin edellytyksin kuin muitakin vedonlyöntipelejä, mitä valiokunta myös edellyttää.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotuksia tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä edellä esitetyin huomautuksin.

Lausunto

Lausuntonaan maa- ja metsätalousvaliokunta kunnioittavasti esittää,

että hallintovaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

MmVL 6/2000 vp — HE 197/1999 vp

Helsingissä 24 päivänä maaliskuuta 2000

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Timo Kalli /kesk	Jari Koskinen /kok
vpj.	Kari Rajamäki /sd	Lauri Kähkönen /sd
jäs.	Hannu Aho /kesk	Esa Lahtela /sd
	Nils-Anders Granvik /r	Pertti Mäki-Hakola /kok
	Pertti Hemmilä /kok	Olli Nepponen /kok
	Matti Kangas /vas	Erkki Pulliainen /vihr
	Tapio Karjalainen /sd	Unto Valpas /vas
	Marja-Leena Kempainen /skl	vjäs. Aulis Ranta-Muotio /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius.